Onder Oostenrijks gezag

In de 17de-18de eeuw worden hier heel wat oorlogen uitgevochten. De Nederlandse republiek gebruikt onze streken om tegen Spanje te vechten, ook als een buffer tegen Frankrijk. De macht van de adel en van de kerk worden sterker. Economisch is het een moeilijke periode. Ons land is sinds 1713 onder Oostenrijks bewind.

In de tweede helft van de 18de eeuw komt er een einde aan de oorlogen. De middenklasse komt overal op. Het is de periode waarin men nieuwe ideeën bespreekt in koffiesalons. Later zal keizer Jozef II zich met alles beginnen bemoeien. Hij wil o.a. het gerecht en het onderwijs herstructureren en de macht van de kerk en van de lokale adel beknotten. De adel kon tot nog toe genieten van heel wat zelfbestuur in de gebieden die het onder controle had. Als compensatie eiste Oostenrijk een controle op de financiën.

Van der Noot en Vonck, beiden juristen, bespreken de idee van een revolutie.[1] De Amerikaanse revolutie is hun inspiratiebron. Er verschijnen overal geheimbriefjes.

In 1789 rukken opstandelingen op vanuit Breda. Een 3000-tal manschappen gaat richting Hoogstraten, Gent, Antwerpen en Brussel. Oostenrijkse troepen deserteren massaal.

Deze Brabantse omwenteling leidt op 10.1.1790 tot de afscheuring van de Zuidelijke Nederlanden, de Verenigde Nederlandse Staten ontstaan als onafhankelijke republiek. In het Frans sprak men van Les Etats Belgiques Unis. Het woordje Belgiques had men bij Caesar gehaald, en het Frans had men niet direct een vertaling voor 'Nederlands'.

Van der Noot wordt eerste minister en trekt alle macht naar zich toe. Een eerste Belgische vlag verschijnt met zwart, geel en rood als kleuren. Na enkele maanden bezetten de Oostenrijkers terug onze streken. Het avontuur was van korte duur, maar het experiment was toch een historisch moment, voor het eerst was een soort nationalisme tot uiting gekomen.

Wanneer in 1794 de Fransen het hier voor het zeggen hebben, leeft 80% van de bevolking van de landbouw. Een gemiddelde boerenfamilie leeft op de rand van de armoede. De dienstplicht zal worden ingevoerd. Er worden 204.000 jonge mannen opgeroepen op een bevolking van twee à drie miljoen.

De bevolking is het beu en vanuit Overmere waait de Boerenkrijg in 1798 over naar andere streken. Het komt tot een fel protest in Mechelen (oktober). Tientallen opstandelingen zullen er geëxecuteerd worden. In 2010 vinden archeologen hun skeletten. De Boerenkrijg is mislukt, net als de Brabantse omwenteling.

Pas in augustus 1830 zal in Brussel een nieuw protest losbarsten waarbij de Nederlandse troepen verdreven worden. Men maakt voor het eerst een Belgische vlag met verticale strepen die overal wordt uitgehangen. De grootmachten beslissen dat er ditmaal geen republiek maar een koninkrijk België wordt opgericht.

Bron: Het verhaal van Vlaanderen, TV-reeks Canvas, 2023, en het gelijknamige boek, H. De Paepe, L. Lauwaert, 2022.

Marc Van Stappen, 2023, www.stap-brug.be

[1] Zie foto p. 174, let op de pruiken.